

SOCIALE VEILIGHEID

Obs Letterwies

Inhoud

Inhoud	2
1 Inleiding	6
1.1 Werken aan veiligheid in en om de school	6
1.2 Algemene doelen	6
1.3 Procedure.....	7
2 Visies en waarden.....	8
2.1 Visie.....	8
2.2 Onze school.....	8
3 Pedagogisch handelen.....	9
3.1 Onze uitgangspunten	9
3.2 Sociale angst en sociaal isolement	9
3.3 Leerlingvolgsysteem sociaal emotionele vorming.....	9
3.4 Plan van aanpak.....	10
3.5 Methode sociale vaardigheid/weerbaarheid.....	10
3.6 Burgerschapsvorming.....	11
4 Preventief beleid.....	14
4.1 Preventief beleid	14
4.2 Monitoren sociale veiligheid	15
4.3 Aanspreekpersoon pesten/coördinator beleid sociale veiligheid.....	15
4.4 Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld	16
4.5 Privacy	16
5 Regels en afspraken	17
5.1 Algemene omgangsregels voor iedereen.....	17
5.2 Omgangsvormen.....	17
5.3 Algemene schoolregels.....	17
5.3.1 Pleinregels/Samen spelen	19
5.4 Groepsregels	19
5.5 Afspraken en Regels bij overblijven	19
5.6 Conflicten/pesten.....	20
De belangrijkste regel bij pestgedrag luidt:.....	20
5.7 Belonen	20
5.8 Conflictsituaties oplossen	21

6 Specifieke afspraken met betrekking tot schoolse situaties	21
6.1 Ongewenst (seksueel) gedrag	21
6.1.1 Algemeen uitgangspunt.....	21
6.1.2 Leerlingen thuis uitnodigen.....	21
6.1.3 Nablijven	22
6.1.4 Cadeaus	22
6.1.5 Afgesloten ruimtes.....	22
6.1.6 Lichaamscontact	22
6.1.7 Leerlingen aanhalen, troosten en belonen, felicitaties	22
6.1.8 Leerlingen straffen.....	23
6.1.9 Vechten/controleverlies	23
6.1.10 Aan- en uitkleden/gebruik van de kleedruimte.....	23
6.1.11 Het schoolkamp	24
6.1.12 Schoolreizen, excursies of andere buitenevenementen	24
6.2 Discriminatie.....	24
6.3 Pesten	26
6.3.1 Proactief handelen inzake pesten	27
6.4 Agressie en geweld	27
6.4.1 Hinderlijk gedrag	27
6.4.2 Onacceptabel gedrag	27
6.4.3 Agressie via sociale media.....	27
6.4.5 Verbaal geweld	28
6.4.6 Ernstige bedreiging/intimidatie	28
6.4.7 Extreem pestgedrag.....	28
6.4.8 Seksuele intimidatie	28
6.4.9 Protocol voor melding (dreigen met) agressie en/of geweld (verbaal en fysiek) of seksuele intimidatie.....	28
6.5 Contacten op de werkvloer	28
6.6 Uiterlijke verzorging.....	29
6.7 Meld-/klachtroute inzake sociale veiligheid	29
6.8 Klokkenluiderregeling	30
6.9 Nazorg.....	30
7. School en omgaan met ingrijpende incidenten	31
7.1 Conflicthantering.....	31
7.2 Opvang bij ernstige incidenten.....	31

7.3 Omgaan met een ernstig (verkeers) ongeval binnen de school of de directe schoolomgeving	31
7.4 Onderwijs aan zieke leerlingen	32
7.5 Het omgaan met ernstige ziekte en overlijden van een leerling, medewerker of ouder	32
8 De school en het digitale contactcentrum	32
8.1 Computergebruik	32
8.2 Internet	33
8.3 Veiligheid in beeld en geluid	34
8.4 De schoolwebsite	34
8.6 Mobiel telefoongebruik	35
8.7 Social media	35
8.8 Professioneel handelen medewerkers	35
9 School en gezondheid	35
9.1 EHBO voorzieningen	36
9.2 Bedrijfshulpverlening (BHV)	36
9.3 Brandveiligheid	36
9.4 Ontruimingsplan	36
9.6 Medisch handelen/medicijngebruik	37
9.7 Jeugdgezondheidszorg	37
9.8 Besmettelijke ziekte	38
9.9 Arbowetgeving	38
9.10 Ongevallenregistratie	38
9.11 Ziekteverzuim	39
9.12 Ziekte/afwezigheid leerlingen	39
9.13 Leerplicht	39
9.14 Verlofaanvraag/verzuimregistratie	39
9.15 Preventieve legionellabesmetting	40
9.16 Gevaarlijke vloeistoffen	40
9.17 Eten en drinken bij pauzemomenten/traktatiebeleid	40
9.18 Roken, alcohol en drugs	40
9.19 Hygiëne, schoonmaak van lokalen en schoolgebouw	40
10 School en omgeving.....	41
10.1 Brengen/ophalen van leerlingen	41
10.2 Begeleiding bij excursies/schoolreizen	41

10.3 Surveillantiebeleid buitenspelen	41
10.4 Organisatie van schoolactiviteiten	41
10.5 Dieren in de school	41
10.6 Speeltoestellen	41
11 Borging sociale veiligheid.....	42
11.1 IJkpunten sociale veiligheid	43
11.2 Toetsing van ijkpunten	45

1 Inleiding

Per 1 augustus 2016 zijn scholen in het primair en voortgezet onderwijs, als gevolg van een aanpassing in de onderwijswetgeving, verplicht om zorg te dragen voor een veilige school. Als gevolg van de wet Sociale Veiligheid moeten scholen voldoen aan de volgende voorwaarden:

Algemene doelen zijn voor ons:

- Scholen moeten veiligheidsbeleid voeren;
- Scholen moeten de veiligheid van leerlingen monitoren, zodanig dat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school;
- De coördinatie van het beleid t.a.v. pesten wordt belegd bij 1 persoon, waarbij deze persoon tevens fungeert als aanspreekpunt op het gebied van pesten.

In deze notitie beschrijven we op welke wijze we als school vanuit onze visie en uitgangspunten inhoud willen geven aan ons beleid inzake sociale veiligheid.

1.1 Werken aan veiligheid in en om de school

Bij het opstellen van ons sociaal veiligheidsplan hebben we gekeken naar alle aspecten die naar onze mening onder sociale veiligheid gerangschikt kunnen worden. Wij vinden het als schoolorganisatie van essentieel belang om zorg te dragen voor een veilig leef- en leerklimaat. Veiligheid is een basisvoorwaarde voor alle bij de school betrokkenen. Pas dan zijn er mogelijkheden voor iedereen om zich sociaal en emotioneel goed te ontwikkelen.

In dit beleidsstuk beschrijven we de werkwijze(n) en maatregelen die wij op schoolniveau inzetten om onze gestelde doelen te bereiken.

Veel afspraken zijn vastgelegd in protocollen die we in voorkomende gevallen op school- en bovenschools niveau hanteren. Waar dit van toepassing is wordt hiernaar verwezen.

1.2 Algemene doelen

Algemene doelen zijn voor ons:

- Het bevorderen en bewaken van veiligheids-, gezondheids- en welzijnsaspecten voor alle bij onze school betrokkenen;
- Het creëren van een sociaal pedagogisch klimaat, waar alle betrokkenen zich prettig en gewaardeerd voelen;
- Het bijdragen aan preventie en het proactief handelen bij vormen van incidenten, conflicten en machtsmisbruik.

Om dit te realiseren, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Wij accepteren en respecteren elkaar;
- Wij onderschrijven het uitgangspunt dat mannen en vrouwen, jongens en meisjes gelijkwaardig zijn aan elkaar;
- Iedereen gaat respectvol om met persoonlijke verschillen of verschillen voortkomend uit huidskleur, levensovertuiging, seksuele voorkeur of culturele achtergronden;
- Wij stimuleren zelfredzaamheid en weerbaarheid;
- Gemaakte afspraken worden door iedereen nageleefd.

Obs Letterwies wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen.

De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door de regels aan te bieden, deze te onderhouden, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Eén van die duidelijke regels is dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan.

Voor school specifieke delen die hier van toepassing zijn, zie ook het antipest protocol en beleidsplan agressie geweld en seksuele discriminatie. (***ter inzage op school***)

De 10 gouden regels vanuit het pestprotocol voor de kinderen zijn:

- Je beoordeelt andere kinderen niet op hun uiterlijk.
- Je sluit een ander kind niet buiten van activiteiten.
- Je komt niet zonder toestemming aan de spullen van een ander kind.
- Je scheldt een kind niet uit en je verzint geen bijnamen.
- Je lacht een ander kind niet uit en je roddelt niet over andere kinderen.
- Je bedreigt elkaar niet en je doet elkaar geen pijn.
- Je accepteert een ander kind zoals hij of zij is.
- Je bemoeit je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen
- Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst uit. Lukt dat niet, dan meld je dat bij de leerkracht of overblijfkracht.

1.3 Procedure

De procedure behorend bij dit beleidsstuk:

- Het concept beleidsstuk wordt aangeboden en vastgesteld in het directieoverleg van de school.
- Het beleidsstuk wordt besproken met en vastgesteld in het team.
- Het beleidsstuk wordt ter instemming voorgelegd aan de MR.
- Het beleidsstuk wordt aangeboden aan het CvB.
- Daarnaast wordt vastgesteld dat:
  - het beleidsstuk wordt jaarlijks opnieuw integraal besproken in het directie- en teamoverleg, eventuele wijzigingen worden doorgevoerd en het plan wordt opnieuw vastgesteld;
  - het gewijzigde beleidsstuk wordt opnieuw ter instemming voorgelegd aan de MR en aangeboden aan het CvB.

2 Visies en waarden

De sfeer en omgeving waarin leerlingen zich ontwikkelen op school wordt bepaald door het pedagogisch klimaat. Door te beschrijven wat onze visie is en deze uit te werken in kenmerken, gedragingen, regels en afspraken schetsen we een beeld van het pedagogisch klimaat op onze school.

2.1 Visie

Onder een veilig pedagogisch klimaat verstaat obs Letterwies alle omgevingsfactoren die bij kunnen dragen aan de ontwikkeling en de ontplooiing van een kind. Deze omgevingsfactoren kunnen beïnvloed worden door leerkrachten en leerlingen.

De belangrijkste voorwaarde voor het realiseren van een veilig pedagogisch klimaat zijn regels en routines die door alle betrokkenen gedragen en nageleefd kunnen worden. De nadruk ligt hierbij op regels ter bevordering van het eigenaarschap van de leerlingen. Op obs Letterwies maken de leerkrachten gebruik van de methodiek 'Kwink'. Daarnaast maken we gebruik van de peststrip Pravoo en vullen een sociogram in het najaar en voorjaar in. De leerkrachten kunnen hierdoor in samenwerking met de leerlingen een veilig pedagogisch klimaat creëren. Kwink biedt handvatten aan de leerkrachten voor de gesprekken en activiteiten met de leerlingen ter bevordering van het pedagogisch klimaat.

In het vormen van een veilig schoolklimaat dient rekening gehouden te worden met de groepsdynamica van de betreffende groep. De leerkracht kan inzicht krijgen in de hiërarchie van de groep door middel van een sociogram. Het lesaanbod dient aangepast te worden aan de fase van de groepsontwikkeling en de hiërarchie in de groep. Verschillende programma's besteden extra aandacht aan lessen en activiteiten rond de groepsvorming aan het begin van het schooljaar. In deze activiteiten staat de samenwerking centraal. Hierbij is het voorbeeldgedrag van de leraar erg belangrijk. Leerkrachten moeten zich hiervan bewust zijn en actief werken aan haar/zijn functie als rolmodel.

2.2 Onze school

Hierbij staat de nauwe samenwerking met de leerlingen en ouders centraal. Ook sluit het principe van het oplossingsgericht werken hierbij aan voor wat betreft de gehanteerde gesprekstechnieken. Leerkrachten en leerlingen kunnen aan de hand van een stappenplan en activiteiten regels opstellen ter bevordering van het pedagogisch klimaat in de groep, de school en op het schoolplein. Van groot belang hierbij is de communicatie tussen de betrokkenen. Door communicatie met de leerlingen kunnen leerkrachten een belangrijke rol spelen bij het aanleren van conflictoplossingsvaardigheden en kan onbegrip tussen de betrokkenen voorkomen of verminderd worden.

3 Pedagogisch handelen

3.1 Onze uitgangspunten

We gebruiken de methode 'Kwink'.

Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL). Inclusief burgerschap en mediawijsheid. Voor groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Praktisch, leuk en altijd actueel. Gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep. Sluit goed aan bij de principes van PBS (Positive Behaviour Support).

Kwink is de naam van de methode, maar ook van een digitale wereld met dieren die op mensen lijken. Zij beleven in filmpjes dingen die kinderen ook kunnen beleven. Gevolg? Herkenning en identificatie. Iedere les heeft een 'Kwink van de Week'. Dat is een heldere leertip die de sfeer in de groep bevordert, gedragsproblematiek waaronder pesten op school voorkomt en zo het pedagogisch klimaat verbetert.

3.2 Sociale angst en sociaal isolement

Een gesloten of sociaal angstig kind is niet goed in staat om de eigen behoeften, wensen of belangen kenbaar te maken. Het gevolg hiervan kan zijn dat het kind weinig sociale contacten heeft en kan vervreemden van de omgeving met als gevolg een sociaal isolement. Geslotenheid kan ook voorkomen als gevolg van gevoelens van onzekerheid of onveiligheid vanwege nieuwe situaties. Leerlingen die gesloten of sociaal angstig zijn, vermijden situaties waarin omgegaan moet worden met andere leerlingen.

We zien voor ons als school een belangrijke taak om oog te hebben voor leerlingen die gedrag vertonen waar mogelijk sprake is van sociaal angstig gedrag. Door goed te observeren in allerlei situaties (o.a. tijdens de lessen, pauzemomenten, momenten van vrijspelen en tijdens gymlessen) is het voor de professionele groepsleerkracht mogelijk zicht te krijgen op deze problematiek.

3.3 Leerlingvolgsysteem sociaal emotionele vorming

We maken gebruik van Zien! Zien! Is een webbased expertsysteem dat meer doet dan alleen de leerling te volgen. Zien! Geeft op basis van een analyse van observaties concrete doelen en handelingssuggesties. Zien! ondersteunt het gehele proces van signaleren tot handelen.

3.4 Plan van aanpak

Als bij een leerling sprake is van zorg omtrent het sociaal emotioneel functioneren wordt actie ondernomen. Belangrijke stappen daarbij zijn in ieder geval:

- In gesprek gaan met de ouders/verzorgers van de leerling.
- Zorgvuldige observatie op basis van een voorlopige hypothese.
- Analyse van het pedagogisch klimaat in de groep.
- Analyse van de onderwijsleersituatie.

Op basis van de bevindingen kan dan samen worden bepaald of er een mogelijke oorzaak aan te wijzen is die een verklaring kan zijn voor de sociaal emotionele problematiek. De school hecht er grote waarde aan om, in dergelijke situaties, op basis van partnerschap met de ouders, hierover met elkaar te communiceren. De inbreng van de ouders, op basis van hun eigen ervaringen, nemen wij serieus.

Eventueel kan een beroep gedaan worden op externe expertise c.q. begeleiding.

(zie ook SchoolOndersteuningsProfiel)

3.5 Methode sociale vaardigheid/weerbaarheid

We maken gebruik van de methode 'Kwink'.

Welke vaardigheden hebben kinderen nodig om goed te kunnen participeren in de 21e eeuw? Deze vraag is - in opdracht van het ministerie van OCW - beantwoord door de Stichting Leerplanontwikkeling (SLO). Bovendien heeft de SLO een quickscan ontwikkeld voor scholen die snel een beeld geeft van de mate waarin er in het curriculum aandacht wordt besteed aan 21e eeuwse vaardigheden: Creativiteit – kritisch denken – probleemoplossend denken – communiceren – samenwerken – sociale en culturele vaardigheden – digitale geletterdheid – zelfregulering. Die vaardigheden sluiten ook aan bij de vijf competenties in Kwink voor sociaal-emotioneel leren:

- ✚ Besef hebben van jezelf
- ✚ Besef hebben van een ander
- ✚ Keuzes kunnen maken
- ✚ Zelfmanagement
- ✚ Relaties kunnen hanteren

Digitale geletterdheid lijkt de vreemde eend in de bijt, maar Kwink werkt ook aan mediawijsheid van kinderen. De vaardigheid 'zelfregulering' gaat over het realiseren van doelgericht en passend gedrag, een van de hoofddoelen van Kwink.

Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL). Inclusief burgerschap en mediawijsheid. Voor groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Praktisch, leuk en altijd actueel. Gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep. Sluit goed aan bij de principes van PBS (Positive Behaviour Support).

Kwink is de naam van de methode, maar ook van een digitale wereld met dieren die op mensen lijken. Zij beleven in filmpjes dingen die kinderen ook kunnen beleven. Gevolg? Herkenning en identificatie. Iedere les heeft een 'Kwink van de Week'. Dat is een heldere leertip die de sfeer in de groep bevordert, gedragsproblematiek waaronder pesten op school voorkomt en zo het pedagogisch klimaat verbetert.

- ✚ Kwink bestaat uit 20 lessen; duur van de les 45 minuten. Voor onderbouw (1/3), middenbouw (4/6) en bovenbouw (7/8).
- ✚ De winst van de les is de transitie: het toepassen van het geleerde buiten de kaders van de les sociaal-emotioneel leren.
- ✚ Ieder jaar nieuwe lessen. Voordeel: altijd actueel. Dus blijvende aansluiting bij de leefwereld van kinderen en eisen van de Inspectie.
- ✚ Met aparte lessen burgerschap, sociale integratie en mediawijsheid.

3.6 Burgerschapsvorming

Optimaal werken aan sociale veiligheid kent raakvlakken met actief burgerschap en sociale integratie. Onze samenleving vraagt om actieve en constructief kritische burgers die hun weg en hun plek in de samenleving weten te vinden en ook een aandeel leveren aan die samenleving. We willen onze leerlingen hierop voorbereiden door te werken aan een goed pedagogisch leef- en leerklimaat in een cultuur waarin participatie en betrokkenheid van alle partijen binnen de school vanzelfsprekend zijn.

Actief burgerschap en sociale integratie zijn in de wet vastgelegd:

Het onderwijs:

- Gaat er mede van uit dat de kinderen opgroeien in een pluriforme samenleving.
- Is mede gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie.
- Is er mede op gericht dat leerlingen kennis hebben van en kennis maken met verschillende culturen en achtergronden van leeftijdgenoten.

De gewenste opbrengsten hiervan zijn terug te vinden in de kerndoelen.

- De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
- De leerlingen leren hoofdzakelijk over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen en ze leren respectvol om te gaan met verschillende opvattingen van mensen.

De inspectie beoordeelt de school op het aanbod en de manier waarop de school het resultaat evalueert.

Actief burgerschapsvorming en sociale integratie kunnen worden verdeeld in drie domeinen:

1. Democratie
2. Participatie
3. Identiteit

Democratie omvat zowel de grondbeginselen en hoe die in het dagelijkse leven worden toegepast, als de staatsrechtelijke aspecten. Democratie is zowel een politiek systeem om tot een evenwichtige machtsverdeling te komen als een fundamentele houding en de daaruit voortvloeiende gedragingen van een persoon. Het functioneren van een democratie hangt in sterke mate samen met het democratische gedrag van de mensen die er deel van uitmaken.

In het onderwijs is het aanleren van een democratische houding een belangrijk aspect. Centraal hierin staat het omgaan met het vrije spel van verscheidenheid aan belangen en opvattingen vanuit de bereidheid om conflicten zo bevredigend mogelijk op te lossen zonder gebruik te maken van geweld. Daarbij nemen mensen de verantwoordelijkheid bij te dragen aan een klimaat van respect en gelijkwaardigheid waarin iedereen zich vrij kan uiten. Dit betekent onder andere een verinnerlijking van het beginsel dat in een democratische rechtsstaat de vrijheid en gelijkheid van ieder mens centraal staat.

Participatie is een kenmerk van de democratische grondhouding en betreft het actief deelnemen aan het verbeteren van de omgeving. Participatie is meedoen aan de samenleving. Dat kan zich afspelen op verschillende niveaus (klas, school, vereniging, buurt, stad, regio, land, enzovoort) en kan zich richten op verschillende aspecten: economisch, sociaal-cultureel en politiek. Participeren is afhankelijk van motivatie: het willen participeren. Voor de meeste kinderen (en volwassenen) geldt dat zij graag mee willen doen: meedoen in sociale verbanden, meedenken over oplossingen en meebeslissen over zaken die hen aangaan. De samenleving is gebaat bij mensen die zich op welk niveau dan ook betrokken voelen.

Identiteit gaat over de wisselwerking tussen persoon en omgeving en hoe persoonlijke opvattingen bepalend zijn voor het gericht zijn op de gemeenschap. Er is een constante wisselwerking tussen de identiteit van een persoon en de (sociale) omgeving. De identiteit van een leerling wordt gevormd in de relatie met anderen, terwijl die identiteit weer bepalend is voor de manier waarop de sociale omgeving wordt gepercipieerd. Daarbij is het nodig dat personen de capaciteit hebben zich respectvol in anderen in te leven zonder daarbij het respect voor de eigen identiteit uit het oog te verliezen. Vanuit deze vaardigheid kunnen zij opvattingen bespreekbaar maken en deelnemen aan gesprekken, discussies en debatten over aspecten van de eigen identiteit en die van anderen. Daarbij getuigen zij tevens van de houding dat het uitoefenen van de menselijke waardigheid en gelijke behandeling van iedereen centraal staan.

Actief burgerschap en sociale integratie op onze school:

Doelen:

- Onze leerlingen groeien op in een pluriforme samenleving. We willen onze leerlingen kennis laten maken met verschillende culturen, samenlevingsvormen, religies en hun achtergronden.

- We willen bijdragen aan de competenties van leerlingen die actief burgerschap en sociale integratie bevorderen.
- We willen ons onderwijs afstemmen op specifieke omstandigheden in en rond de school: omstandigheden die van invloed zijn op de integratie en het burgerschap, of deze onder druk kunnen zetten.
- We willen onze leerlingen kennis laten maken met onze democratie en haar grondrechten.
- We willen onze leerlingen in kennis brengen met normen en waarden die van belang zijn bij het ontwikkelen van actief burgerschap en sociale integratie.

Juist op school wordt een goede basis gelegd voor een evenwichtige en positieve vorming van actieve en democratische burgers.

Op onze school leren kinderen respect te tonen voor medeleerlingen, leerkrachten, studenten en ouders en is samenwerking een onderdeel van ons leerproces.

We zijn er van overtuigd dat de verschillende gespreksvormen in positieve zin een bijdrage leveren aan een gezond pedagogisch klimaat, waarbij we kinderen belangstelling en respect bijbrengen voor elkaar en voor elkaars achtergronden. Kinderen leren op school spelenderwijs om te gaan met verschillen. Bovendien hebben we in ons veiligheidsplan/pestprotocol beschreven hoe mensen met elkaar om behoren te gaan.

We laten kinderen kennis maken met verschillende culturen, samenlevingsvormen, religies en hun achtergronden via:

- o.a. kringgesprekken/samenwerkingsopdrachten;
- spreekbeurten;
- schooltelevisieprogramma's (o.a. jeugdjournaal, tv-weekjournaal);
- onderwijsaanbod in onze geschiedenis- en aardrijkskundemethodes;
- onderwijsaanbod uit de methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling;
- excursies/ gastlessen.

We gebruiken de methode 'Kwink' waarbij de sociaal-emotionele ontwikkeling van basisschoolleerlingen op vooral preventieve wijze wordt gestimuleerd. Uiteindelijk moet deze ondersteuning leiden tot sociaal-emotionele competentie van de kinderen. We verstaan onder sociaal-emotionele competentie het vermogen van het kind om op adequate wijze om te gaan met zichzelf, met andere kinderen, met volwassenen en met de wereld om het kind heen. Daarbij valt te denken aan eerlijkheid, verdraagzaamheid, democratie, moed, hulpvaardigheid, zorgzaamheid, zelfbeheersing, fatsoen, toegeeflijkheid, respect, beleefdheid, eerbied, solidariteit, vrijheid, etc.

In de bovenbouw wordt er verder actief aandacht besteed aan het actuele nieuws uit de wereld om ons heen, waarbij racisme, discriminatie, de multiculturele samenleving, asielzoekers in Europa etc. regelmatig voor het voetlicht treden.

4 Preventief beleid

4.1 Preventief beleid

Dit houdt in dat op alle niveaus maatregelen worden genomen om agressie en seksuele intimidatie te voorkomen.

De volgende activiteiten kunnen hiertoe worden ingezet:

- Personeelsleden kunnen deelnemen aan cursussen gericht op voorkomen en omgaan met agressie en/of seksuele intimidatie.
- Medewerkers, leerlingen en (toekomstige) ouders worden geïnformeerd over de geldende gedragsregels.
- Het schoolteam draagt zorg voor waarborging van sociale veiligheid in de praktische uitvoering op schoolniveau door een structurele aandacht voor goede werk- en leeromstandigheden, een prettig sociaal klimaat en voldoende aandacht

Alle aspecten van sociale veiligheid worden op vooraf geplande momenten structureel aan de orde gesteld om er voor te zorgen dat alle betrokkenen zich bewust blijven van de gemaakte afspraken en weten wat er in onze school en schoolomgeving speelt. Bovendien zijn er diverse overlegsituaties waarbinnen, indien van toepassing, sociale veiligheid geagendeerd kan worden b.v.:

- Individuele gesprekken met medewerkers
- Teambijeenkomsten
- MB/MT overleg
- MR/GMR bijeenkomsten
- In de RI&E analyse en het daarbij opgestelde plan van aanpak
- Diverse vormen van zorgoverleg zowel intern als extern

Indien we te maken krijgen met een incident, waarbij sprake is van agressie en geweld, wordt dit onmiddellijk gemeld bij de schoolleiding, de contactpersoon van de school en de coördinator sociale veiligheid. Afhankelijk van de ernst van de situatie worden maatregelen genomen. Maatregelen kunnen o.a. bestaan uit:

- Direct aanspreken door de schoolleiding
- Officiële waarschuwing
- Time out
- Ontzegging van de toegang tot de school en/of schoolplein
- Schorsing en verwijdering
- Inschakelen van de politie

In geval van time out, ontzegging van de toegang tot de school en/of schoolplein en schorsing en verwijdering treedt het protocol time out, schorsing en verwijdering in werking. **(ter inzage op school).**

4.2 Monitoren sociale veiligheid

De huidige wet en regelgeving schrijft voor dat scholen de sociale veiligheid moeten monitoren op een zodanige wijze dat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school. In de praktische uitwerking hiervan willen we gebruik maken van de vragenlijsten voor leerlingen, medewerkers en ouders uit het kwaliteitsinstrument Integraal. Gedurende de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017 hebben we gebruik gemaakt van de leerling peilingen die in samenspraak met de Rijks Universiteit Groningen (RUG) zijn uitgezet. Deze peilingen zijn gebaseerd op de KiVa vragenlijsten.

Aan het begin van het schooljaar 2016-2017 hebben we ook een peiling onder ons personeel en onder de ouders uitgezet.

Na het traject rond sociale veiligheid dat we samen met de RUG hebben doorlopen zullen we de keuze maken voor een instrument om de monitoring jaarlijks te blijven organiseren.

4.3 Aanspreekpersoon pesten/coördinator beleid sociale veiligheid

De wet Sociale Veiligheid bepaalt dat er vanaf 1 augustus op elke school een coördinator sociale veiligheid is aangewezen die tevens fungeert als aanspreekpunt op het gebied van pesten. Algemene taken zoals aangegeven door het ministerie van OCW zijn:

- Fungeren als aanspreekpunt belangenbehartiging voor ouders en leerlingen in het kader van anti-pestbeleid.
- Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten.
- Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.
- De coördinatie van anti-pestbeleid op school.

Op basis van de hiervoor aangehaalde taken hebben we een competentieprofiel opgesteld.

De coördinator sociale veiligheid:

- Geniet voldoende vertrouwen bij alle bij de school betrokken geledingen.
- Maakt geen deel uit van de schoolleiding (is geen beslisser).
- Is in staat om pestgedrag te herkennen.
- Handelt adequaat bij alle vormen van pesten.
- Is in staat tot uitvoering van effectieve, preventieve activiteiten.
- Heeft voldoende handvatten om pesten en sociale veiligheid binnen groepen kinderen te monitoren.
- Ondersteunt en adviseert collega's bij actuele peestsituaties.
- Adviseert schoolleiding inzake beslissingen bij pesten en incidenten.
- Voert resultaat gerichte gesprekken met pesters en slachtoffers.
- Kan ouders betrekken bij pestproblematiek.
- Heeft een goed beeld van de rol, taken en verantwoordelijkheden van zijn/haar taak.
- Kan weloverwogen keuzes maken uit aanwezige anti pestprogramma's.
- Kent de juridische voetangels en klemmen bij pestproblemen.
- Kan het huidige pestprotocol van de school actualiseren en implementeren.
- Kan op het gebied van sociale veiligheid beleid adviserende adviezen geven aan de schoolleiding.

In onze begroting voeren we structureel middelen op voor scholing van de coördinator sociale veiligheid. **Maaïke Gritter is coördinator veiligheid op de obs Letterwies.**

4.4 Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

Wanneer we spreken over sociale veiligheid in en om de school kunnen we ook geconfronteerd worden met situaties waarin onze leerlingen geconfronteerd worden met kindermishandeling of huiselijk geweld. De 'Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld' biedt onze medewerkers handvatten om in dergelijke situatie adequaat te handelen.

Het werken met de 'Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld' is een wettelijke verplichting voor iedereen die werkt met kinderen. De meldcode is een stappenplan waarin staat beschreven hoe een professional moet omgaan met het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling.

De meldcode is opgebouwd uit de volgende stappen:

- Stap 1 - In kaart brengen van signalen
- Stap 2 - Collegiale consultatie en eventueel informatie inwinnen bij Veilig Thuis
- Stap 3 - Gesprek met de ouder (en/of oudere leerling)
- Stap 4 - Wegen van de aard en ernst van de signalen
- Stap 5 – Er zijn twee mogelijkheden:
  - Hulp organiseren en effecten volgen, of
  - Melden en bespreken

Door te werken met een meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden, berusten bij de professional. Het hierboven genoemde stappenplan biedt hem/haar bij die afweging houvast.

De voor alle scholen van SOOOG vastgestelde meldcode ligt ter inzage op school.

4.5 Privacy

We zijn ons er van bewust dat we ook in het kader van sociale veiligheid altijd de plicht hebben de privacy van leerlingen en hun ouders te beschermen. Gegevens over de thuissituatie, medische informatie, gegevens van hulpverlenende instanties, testgegevens e.d. worden door ons als privacygegevens beschouwd en worden als zodanig zeer zorgvuldig behandeld.

Leidend hierbij is voor ons het ***modelprivacyreglement verwerking leerlinggegevens PO en VO. (ter inzage in school)***

5 Regels en afspraken

5.1 Algemene omgangsregels voor iedereen

Het betreft de omgang met elkaar in elke school gerelateerde situatie en de contactmomenten op diverse niveaus:

- Onderwijsmedewerkers/leerlingen
- Leerling/leerling
- Onderwijsmedewerkers/ouders
- Onderwijsondersteunend personeel/leerlingen
- Onderwijsondersteunend personeel/ouders
- Hulpouders/leerlingen
- Stagiaires/leerlingen
- Medewerkers onderling

5.2 Omgangsvormen

Uitgangspunten voor alle betrokkenen zijn:

- We sluiten niemand buiten om zijn/haar geloof, uiterlijk, sekse, ras, gezondheid.
- We maken geen misbruik van macht.
- We spreken elkaar rustig en in correct taalgebruik aan.
- We kunnen de ander aanspreken als iets niet prettig voelt.
- We accepteren geen enkele uiting van uitschelden, uitlachen of roddelen.
- We respecteren persoonlijke eigendommen.
- We gaan zorgvuldig om met schooleigendommen.

5.3 Algemene schoolregels

Respect in houding en gedrag;

- luisteren naar elkaar
- elkaar laten uitspreken
- niet discrimineren
- geen lichamelijk, geestelijk of verbaal geweld tegen elkaar
- respect voor verschillen in levensbeschouwing en cultuur
- rekening houden met elkaars gevoelens en wensen
- rekening houden met elkaars mogelijkheden en behoeften
- leren verschillen te accepteren

Vertrouwen in elkaar / zelfvertrouwen;

- stimuleren middels complimenten en positieve waardering
- een positief kritische houding tegen elkaar
- ruimte voor een eigen mening
- tijd en aandacht voor elkaar
- voor elkaar opkomen

Eerlijk zijn;

- open met elkaar communiceren
- met elkaar communiceren met als doel elkaar begrijpen
- met elkaar communiceren met als doel zaken bespreekbaar maken
- conflicten oplossen op basis van waarheid
- gevoel hebben voor rechtvaardigheid
- betrouwbaar willen zijn

Verantwoordelijkheid;

- afspraken nakomen
- voor elkaar opkomen en verantwoordelijkheid voor elkaar voelen
- met anderen meeleven
- behulpzaam naar elkaar zijn
- zich verantwoordelijk voelen voor het eigen werk
- zorgvuldig omgaan met eigen en andermans materiaal

Veiligheid;

- conflicten willen oplossen
- pestgedrag afwijzen
- op willen komen voor zwakkeren
- zelfbeheersing en zelfdiscipline tonen

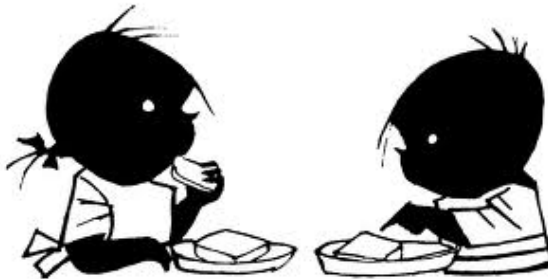
5.3.1 Pleinregels/Samen spelen

- ❖ Op het plein loop je met de fiets aan de hand
- ❖ Je fiets zet je in het fietsenhok
- ❖ Bij regen mag je in het fietsenhok schuilen
- ❖ Vanaf 8.00 uur en 12.45 uur is er pleinwacht, ook in de kleine pauze
- ❖ Tussen de middag mag je vanaf 12.45 uur op het plein; alleen de kinderen van de overblijf spelen daar tussen de middag
- ❖ Als je naar binnen wilt, vraag je dat aan de pleindienst
- ❖ Je tas houd je bij je tot we naar binnen gaan of leg bij de muur van de school
- ❖ Als de bel gaat, ga je zo snel mogelijk naar de plaats van je groep
- ❖ De spelmaterialen gebruiken we zoals ze bedoeld zijn; we zijn er zuinig op
- ❖ In de kleine pauze en tussen de middag mag je speelgoed uit de kist pakken
- ❖ Voetballen doen we alleen op het verharde voetbalveld
- ❖ Als er sneeuw ligt, gooien we alleen sneeuwballen op het voetbalveld
- ❖ Bij plagen en pesten geef je eerst te kennen dat de plager/pester moet stoppen. Gaat deze toch dóór, dan meld je dit aan de pleinwacht om het samen uit te praten.
- ❖ De zandbak wordt niet vóór schooltijd en in de pauze gebruikt
- ❖ We lopen niet op het afdekkleed van de zandbak

5.4 Groepsregels

- De groepsleerkracht stelt i.s.m. de leerlingen regels op die gelden voor de groep.
- Deze regels kunnen niet afwijken van bovengenoemde afspraken, maar zijn een aanvulling of uitwerking daarvan.
- Afspraken en regels zijn in alle lokalen voor iedereen zichtbaar aanwezig.

5.5 Afspraken en Regels bij overblijven

- Voor het eten worden de tassen in de overblijfruimte gelegd
- Speelgoed wordt pas gepakt als de laatste niet-overblijvers van het plein zijn.
- Bij slecht weer wordt binnen gespeeld.
- Vanaf 12.45 uur is er pleinwacht.

Regels tijdens het overblijven

- We luisteren naar de overblijfkrachten en naar elkaar
- We gaan respectvol met elkaar om
- We sluiten niemand buiten
- We blijven van elkaars spullen en kleding af
- Voordat we gaan eten, gaan we naar het toilet
- Tijdens het eten blijven we zitten en mag je best zachtjes met elkaar praten
- We wachten op elkaar tot iedereen klaar is met eten voordat we naar buiten gaan
- We ruimen ons eigen afval op
- We snoepen niet
- Speelgoed wordt alleen gebruikt waar het voor bedoeld is
- Speelgoed waar je mee gespeeld hebt, ruim je zelf op
- We blijven altijd op het plein
- Telefoons, mp3, etc. blijven tussen de middag in je eigen klas

5.6 Conflicten/pesten

De belangrijkste regel bij pestgedrag luidt:

Word je gepest, praat er dan op school en thuis over. Je mag het niet geheim houden.

De 10 gouden regels vanuit het pestprotocol voor de kinderen zijn:

- Je beoordeelt andere kinderen niet op hun uiterlijk.
- Je sluit een ander kind niet buiten van activiteiten.
- Je komt niet zonder toestemming aan de spullen van een ander kind.
- Je scheldt een kind niet uit en je verzint geen bijnamen.
- Je lacht een ander kind niet uit en je roddelt niet over andere kinderen.
- Je bedreigt elkaar niet en je doet elkaar geen pijn.
- Je accepteert een ander kind zoals hij of zij is.
- Je bemoeit je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen
- Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst uit lukt dat niet dan meld je dat bij de overblijfkracht of de leerkracht. Als je ziet dat een kind gepest wordt, dan vertel je dat aan de leerkracht of overblijfkracht. Dat is dan geen klikken!!!

5.7 Belonen

Belonen is groepsafhankelijk.

5.8 Conflictsituaties oplossen

In de schoolsituatie kunnen we te maken krijgen met kleine en grote conflicten. Immers in een (beperkte) ruimte moet samen geleefd en gewerkt worden met veel andere leerlingen of andere volwassenen. Ruzies en conflicten kunnen van grote invloed zijn op de sfeer in de groep of op school. Ons uitgangspunt daarbij is dat ruzies en conflicten niet uit de weg moeten worden gegaan. Leerlingen komen er ook in andere situaties ongetwijfeld wel eens mee in aanraking. In plaats van deze conflicten af te doen als lastig gaan wij er van uit dat deze situaties juist aangegrepen kunnen worden om er van te leren. Dit geldt zowel voor conflicten tussen leerlingen onderling als voor conflicten tussen leerlingen en volwassenen.

6 Specifieke afspraken met betrekking tot schoolse situaties

Onze afspraken/gedragscodes zijn gericht op de volgende deelaspecten:

Het voorkomen en omgaan met:

- Ongewenst (seksueel) gedrag
- Discriminatie
- Pesten
- Agressie en geweld
- Kindermishandeling
- Contacten op de werkvloer
- Uiterlijke verzorging
- Meld/klachtroute
- Nazorg

In de hierna volgende uitwerking wordt vaak gesproken over de situatie leerkracht/leerling, lees hiervoor desgewenst ook 'anderen'.

6.1 Ongewenst (seksueel) gedrag

6.1.1 Algemeen uitgangspunt

Het team, alle medewerkers, de leerlingen en de ouders dienen zich er bewust van te zijn, dat het gebruik van seksistisch taalgebruik, seksueel getinte grappen of seksistische gedragingen door anderen als aanstootgevend kunnen worden ervaren en dus als zodanig moeten worden vermeden. Belangrijk is dat iedereen in dergelijke situaties ook zijn/haar eigen grenzen kenbaar maakt.

6.1.2 Leerlingen thuis uitnodigen

Leerlingen worden niet bij een medewerker thuis uitgenodigd. Wanneer dit om specifieke redenen toch gebeurt, kan dit alleen plaatsvinden met instemming van de ouders en de directie.

6.1.3 Nablijven

Wanneer leerlingen, om een specifieke reden, langer op school moet blijven worden de ouders hiervan op de hoogte gesteld. Een medewerker blijft nooit alleen op school met een leerling.

6.1.4 Cadeaus

Directie, groepsleerkrachten en onderwijsondersteunend personeel geven geen dure persoonlijke cadeaus aan leerlingen. Ook accepteren zij geen dure persoonlijke cadeaus van leerlingen.

6.1.5 Afgesloten ruimtes

Medewerkers proberen zoveel mogelijk te voorkomen dat zij met een leerling in een afgesloten ruimte verblijven. Als dit niet te voorkomen is, zorgt de medewerker er voor dat de deur open staat, of dat men naar binnen kan kijken, zodat gehoord c.q. gezien kan worden wat er gebeurt.

6.1.6 Lichaamscontact

Bij jongere leerlingen komen regelmatig situaties voor waarbij sprake is van enig contact tussen medewerker en kind. Bij situaties waarbij verschonen van een leerling noodzakelijk is, wordt er op gelet dat dit gebeurt op een plek waar enige privacy gewaarborgd is en compromitterende situaties zoveel mogelijk worden voorkomen.

Ook bij motorische oefeningen kan lichaamscontact nodig zijn. Ook in leersituaties waarbij iets uitgelegd, of voorgedaan wordt, kan het voorkomen dat over het kind wordt heen gebogen. Hierbij geldt altijd dat leerlingen niet onnodig en ongewenst worden aangeraakt.

6.1.7 Leerlingen aanhalen, troosten en belonen, felicitaties

De wensen en gevoelens van zowel kinderen en ouders met betrekking tot troosten, belonen en feliciteren worden gerespecteerd. Kinderen hebben het recht aan te geven wat ze prettig of niet prettig vinden (kussen, omhelzen, hand geven of geen fysiek contact). Spontane reacties bij troosten of belonen in de vorm van een zoen zijn mogelijk, ook in de hogere groepen, mits het hier genoemde recht van de kinderen wordt gerespecteerd;

Het is mogelijk kinderen op schoot te nemen. Ook hier dienen de wensen en gevoelens van de kinderen te worden gerespecteerd. Spontane reacties, ook in hogere groepen, zijn mogelijk, mits het hier bovengenoemde recht van de kinderen wordt gerespecteerd;

Felicities moeten een spontaan gebeuren blijven. Het personeel houdt hierbij rekening met het bovenvermelde. In alle groepen volgt de groepsleerkracht in principe zijn eigen gewoonten in deze, rekening houdend met wat de kinderen hier als normaal ervaren.

6.1.8 Leerlingen straffen

Er wordt op geen enkele wijze lichamelijk gestraft.

Bij overtreding van bovenstaande regel door een emotionele reactie deelt de medewerker dit mee aan de schoolleiding.

Daarnaast neemt de medewerker zo snel mogelijk contact op met de ouders om het gebeurde te melden en uit te leggen.

Eventueel kan de klachtenregeling in werking treden.

6.1.9 Vechten/controleverlies

Ondanks alle preventieve maatregelen kan het gebeuren dat ruzies uitmonden in een vechtsituatie. Als dat gebeurt moeten leerlingen uit elkaar worden gehaald. Soms lukt dit niet met woord en gebaar, maar moeten ze met minimale aanrakingen uit elkaar gehaald worden door een medewerker. Mocht dit ondanks de uiterste voorzichtigheid toch leiden tot zichtbaar gevolg (blauwe plekken o.i.d.) dan worden de schoolleiding en de ouders z.s.m. op de hoogte gesteld.

Soms kan het ook voorkomen dat een leerling zijn/haar zelfbeheersing volledig verliest. De leerling moet dan tegen zichzelf in bescherming worden genomen en in bedwang worden gehouden door een medewerker. Dit kan ook nodig zijn om medeleerlingen te beschermen. Ook in dit geval worden bij zichtbaar gevolg de schoolleiding en de ouders geïnformeerd.

6.1.10 Aan- en uitkleden/gebruik van de kleedruimte

Leerlingen van groep 1 en 2 kleden zich in het klaslokaal of het speellokaal om. Als het nodig is worden leerlingen hierbij geholpen. Ook wat betreft groep 3 en 4 kunnen er situaties zijn waar leerlingen zich gezamenlijk omkleden en daarbij geholpen kunnen worden.

Jongens en meisjes van de overige groepen kleden zich gescheiden om. Het toezicht houden bij het omkleden gebeurt met de nodige zorgvuldigheid. De medewerker kondigt zijn of haar komst in de kleedkamer duidelijk aan. Er kunnen zich situaties voordoen die het rechtvaardigen zonder signaal vooraf de kleedkamer te betreden. Bovenstaande gang van zaken wordt regelmatig met de desbetreffende groep besproken en geëvalueerd.

Verder kan het voorkomen dat leerlingen zich in bepaalde situaties moeten verkleden (bijvoorbeeld voor een uitvoering/musical). Ook in dit soort situaties houdt de medewerker rekening met de wens van de betrokken leerlingen, voorkomt daarbij nadrukkelijk een op een situaties en laat zich daarbij assisteren door een collega medewerker.

Wanneer er eerste hulp wordt geboden waarbij het kind zich moet ontkleden, moet er, indien mogelijk, naast de hulpgevende een derde aanwezig zijn. De leerling mag zelf aangeven of dit een man of een vrouw is. Indien er hulp geboden moet worden bij ongevallen, ziek worden/zijn of anderszins, waarbij het schaamtegevoel van de kinderen een rol kan spelen, wordt de uitdrukkelijke wens van het kind gerespecteerd.

6.1.11 Het schoolkamp

Voor het schoolkamp gelden dezelfde regels als in de normale schoolsituatie. Jongens en meisjes slapen in aparte ruimtes. Er kunnen zich situaties voordoen waarbij van deze regel wordt afgeweken. Dit kan dan o.a. te maken hebben met de accommodatie, de groepssamenstelling en de sfeer binnen de groep. Indien er afgeweken wordt van de regel wordt dit vooraf heel nadrukkelijk gecommuniceerd met de groep, de schoolleiding en de ouders van de deelnemende leerlingen.

Mannelijke begeleiders slapen in de buurt van de jongensgroep en houden toezicht op de jongensslaapgelegenheden. Vrouwelijke begeleiders houden op dezelfde wijze toezicht op de meisjesgroep. Soms kan het met het oog op orde en veiligheid noodzakelijk zijn dat de leiding in dezelfde ruimte slaapt van de groep waarvoor hij/zij verantwoordelijk is. Indien mogelijk maken jongens en meisjes gebruik van gescheiden douches en toiletten. De begeleiders houden ten alle tijden rekening met de mogelijkheid van een zich sterk ontwikkelend schaamtegevoel bij jongens en meisjes in de bovenbouwgroepen. Bij buitenactiviteiten worden leerlingen niet alleen naar bepaalde locaties gestuurd, ook niet vergezeld van een enkel lid van de begeleiding. Alleen wanneer er sprake is van een noodsituatie kan het voorkomen dat er in het kader van hulpverlening slechts een op een begeleiding ingezet wordt.

6.1.12 Schoolreizen, excursies of andere buitenevenementen

In het algemeen geldt dat een op een situaties zoveel mogelijk vermeden worden. Verder gelden alle afspraken binnen onze omgangsregels/gedragscode die toepasbaar zijn binnen de door de school georganiseerde evenementen.

6.2 Discriminatie

Discriminatie kan op verschillende zaken betrekking hebben. Te denken valt aan: huidskleur, levensovertuiging, seksuele voorkeur, volksgewoonten zoals kleding en voedsel, op grond van ziekten enzovoort.

We leven in een multiculturele samenleving. Dit houdt in dat verschillende groepen uit onze samenleving hun eigen cultuur hebben. De schoolbevolking is een afspiegeling hiervan en dit wordt binnen het onderwijs als een verrijking ervaren. Het vraagt wel extra inzet en aandacht/alertheid om tot een goed (pedagogisch) klimaat voor alle leerlingen te komen.

Van alle geledingen binnen de school verwachten we dat ze zich conformeren aan de hieronder genoemde uitgangspunten .

- Het personeel, de leerlingen en hun ouders en overige bij de school betrokkenen worden gelijkwaardig behandeld.
- Er wordt geen discriminerende taal gebruikt.
- Er wordt voor gezorgd dat er in school geen discriminerende teksten en/of afbeeldingen voorkomen op posters, in de schoolkrant, in te gebruiken boeken, e-mail e.d..
- Er wordt op toegezien dat leerlingen en ouders ten opzichte van medeleerlingen een hun ouders geen discriminerende houding aannemen in taal en gedrag.
- De leerkracht, leerling en ouders nemen duidelijk afstand van discriminerend gedrag en maken dit ook kenbaar.
- Bij discriminatie door personeel wordt het personeelslid door de directie uitgenodigd voor een gesprek. Bij het herhaaldelijk overtreden van de gedragsregels wordt melding gedaan bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of en zo ja welke disciplinaire maatregelen er worden genomen.
- Bij discriminatie door vrijwilligers, stagiaires, ouders en/of leerlingen worden deze door de directie uitgenodigd voor een gesprek. Bij herhaaldelijk overtreding van de gedragsregels wordt melding gedaan bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of en zo ja welke maatregelen er worden genomen. In het uiterste geval kan hierbij gedacht worden aan schorsing of verwijdering/ontzegging van betrokkene tot de school en het schoolterrein.

De behandeling van gesignaleerde racistische/discriminerende taal en/of gedragingen gebeurt overeenkomstig de procedure, zoals die is beschreven bij pesten: zowel preventief als curatief.

6.3 Pesten

Op onze school erkennen wij dat elk kind verschillend is. Toch zijn er ook veel overeenkomsten. Zo probeert elk kind de eigen positie te ontdekken ten opzichte van volwassenen. Maar vooral ook zijn/haar positie te bepalen ten opzichte van leeftijdgenootjes. Reacties van anderen geven een kind duidelijkheid over het eigen gedrag. Bevestiging geeft zekerheid, en zekerheid geeft vertrouwen. Iedereen mag er zijn! Vanuit deze gedachte willen we heel alert zijn op signalen die op pesten kunnen duiden. Dit staat beschreven in het pestprotocol. Belangrijk vinden wij om het volgende te onderscheiden: Wat is plagen? Wat is pesten?

Bij plagen geldt in algemene zin:

- Er is geen winnaar of verliezer.
- Het gebeurt incidenteel.
- Er is geen letsel (fysiek of psychisch).
- De ander is in staat zich te verdedigen.

Bij pesten gaat het o.a. om:

- Buitengesloten worden of genegeerd worden. (doen alsof je niet bestaat).
- Uitgescholden worden vanwege het anders zijn b.v. kleding, uiterlijk etc.
- Door iemand of groep zonder reden geslagen worden.
- Bedreigd worden, onder druk gezet worden.

Als dit steeds bij hetzelfde kind gebeurt en meerdere keren per dag of per week dan is er sprake van structureel pestgedrag. Iemand die gepest wordt kan daar blijvende schade van ondervinden.

De kans dat pestgedrag ook op onze school kan ontstaan/voorkomt is reëel aanwezig. Daar willen we de ogen niet voor sluiten. Uitgangspunt voor ons is de wijze waarop we kunnen bijdragen aan het voorkomen van pestgedrag.

Als er sprake is van pestgedrag in welke vorm dan ook proberen we allereerst de leerlingen zelf een oplossing te laten zoeken. Op het moment dat een leerling zich verliezer/zondebok voelt, heeft hij/zij het recht/de plicht om zijn/haar groepsleerkracht in te schakelen. De groepsleerkracht zal altijd alle betrokken partijen bij elkaar brengen en een gesprek voeren om een einde te maken aan het pestgedrag.

Er worden haalbare afspraken gemaakt. Bij herhaaldelijk pestgedrag neemt de groepsleerkracht duidelijk stelling. De pester(s) worden direct aangesproken en mogelijke sancties worden toegepast. Als er sprake is van herhaaldelijk pestgedrag zien we dit als een groepsoverstijgend probleem.

Bij herhaaldelijk pestgedrag worden de ouders/verzorgers ingelicht om samen te werken aan een bevredigende oplossing en het bewerkstelligen van een gedragsverbetering. De groepsleerkracht biedt altijd hulp (in woord en gebaar) aan het gepeste kind, maar begeleidt ook de pester(s).

Als het de school en ouders moeilijk lukt om het pestgedrag te stoppen, kan externe deskundigheid worden ingeschakeld.

Voor een meer schoolspecifieke uitvoering verwijzen we naar het pestprotocol

6.3.1 Proactief handelen inzake pesten

De leerkracht bespreekt met de leerlingen algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk is aan het begin van het schooljaar.

6.4 Agressie en geweld

Helder is dat op onze school, zowel binnen als op en rond het schoolterrein, iedere vorm van verbaal en fysiek geweld/bedreiging/agressie niet wordt getolereerd. We onderscheiden hierbij o.a. de onderstaande uitingsvormen.

6.4.1 Hinderlijk gedrag

Onder hinderlijk gedrag verstaan we: gedrag dat hinderlijk is voor anderen in de directe omgeving.

6.4.2 Onacceptabel gedrag

Onacceptabel gedrag is een brede term waaronder diverse vormen van agressie vallen. In het algemeen kan gesteld worden dat het gaat om gedrag dat niet voldoet aan de algemeen geldende maatschappelijke normen en waarden.

Het in bezit hebben van wapens in de school of de schoolomgeving, of de indruk wekken dat dit het geval is, is een vorm van onacceptabel gedrag.

6.4.3 Agressie via sociale media

Hieronder verstaan we elke vorm van agressie via sociale media waarbij o.a. sprake is van pesten, dreigen, onderdruk zetten.

6.4.5 Verbaal geweld

Onder verbaal geweld verstaan we grof taalgebruik, discriminerende taal en/of schelden. Verbaal geweld hoeft niet altijd specifiek persoonsgericht te zijn.

6.4.6 Ernstige bedreiging/intimidatie

Hieronder verstaan we gerichte bedreigingen en/of grof taalgebruik specifiek gericht tegen een persoon of groep met als doel deze te intimideren.

6.4.7 Extreem pestgedrag

Extreem pestgedrag wordt gerangschikt onder de uitingsvorm ernstige bedreiging en intimidatie.

6.4.8 Seksuele intimidatie

Seksuele intimidatie valt eveneens onder de uitingsvorm bedreiging en intimidatie. We denken hierbij o.a. aan verbale ongewenste intimiteiten, ongewenste betastingen tot en met aanranding en verkrachting.

6.4.9 Protocol voor melding (dreigen met) agressie en/of geweld (verbaal en fysiek) of seksuele intimidatie

In voorkomende gevallen van agressie en geweld en seksuele intimidatie wordt gehandeld aan de hand van het protocol voor melding (dreigen met) agressie en/of geweld (verbaal en fysiek) of seksuele intimidatie.

6.5 Contacten op de werkvloer

Als het de omgang van een personeelslid ten opzichte van een ander personeelslid betreft, geldt op onze school het uitgangspunt dat op een collegiale wijze met elkaar moet worden omgegaan. Collega's die naast hun werkrelatie ook privé vriendschappelijke contacten hebben zijn zich er van bewust, dat zij open moeten blijven staan voor de collegiale contacten met andere collega's en anderen niet mogen buitensluiten.

Deze verantwoordelijkheid geldt uiteraard in hoge mate voor de leidinggevende van de school. Als er sprake is van vriendschappelijke contacten tussen medewerkers op school en ouder(s) moeten die na schooltijd en buiten de schoolmuren plaatsvinden. Daarbij moet het personeelslid/medewerkende zich er van bewust zijn, om professioneel om te gaan met vertrouwelijke informatie.

Ook zijn we ons er van bewust dat er liefdesrelaties kunnen ontstaan op de werkvloer. Dit kan op het niveau collega-collega, maar ook collega-directeur, collega-ouder. Als er sprake is van een dergelijke ontwikkeling, zal een beroep worden gedaan op discreet gedrag van alle betrokkenen. Wenselijk is dat een van de aan school gerelateerde medewerkers, gebruik maken van het mobiliteitsbeleid. Dit alles zal plaatsvinden in samenspraak met betrokkenen en bevoegd gezag.

6.6 Uiterlijke verzorging

Kleding is meestal afhankelijk van het actuele modebeeld. Alle op onze school werkzame teamleden, en andere aan school verbonden mensen, moeten zich bewust zijn dat zij in deze een voorbeeldfunctie hebben. Naast gedrag draagt ook kleding bij aan een representatief voorkomen. Als iemand zich ongepast heeft gekleed, is het wenselijk dat allereerst teamleden elkaar hierop aanspreken.

Niet acceptabel vinden wij kleding met seksistische of discriminerende teksten. Vanzelfsprekend kan ook een leidinggevende mensen hierop wijzen.

Naast kleding speelt ook lichamelijke verzorging een belangrijke rol. Wij realiseren ons goed dat uiterlijke / hygiënische verzorging beladen onderwerpen kunnen zijn.

Ook voor leerlingen geldt dezelfde regel dat er geen seksistische of discriminerende tekst op kleding wordt getolereerd. Ook bij warm weer zijn de leerlingen normaal gekleed en zitten niet met ontbloot bovenlijf in de klas. Als er sprake is van onvoldoende hygiënische verzorging dan bespreekt het personeelslid, als dit gezien de leeftijd mogelijk is, met de leerling zelf. Voor jongere leerlingen, die in dit soort situaties afhankelijk zijn van de verzorgende ouder, wordt intern overleg gevoerd (intern begeleider).

Als algemene regel geldt op onze school, dat leerlingen in de klassensituatie geen petten of andere hoofddekseksels dragen. Uiteraard respecteren we de wens als dit gezien hun geloofsovertuiging gewenst is.

6.7 Meld-/klachtroute inzake sociale veiligheid

Als door leerlingen, ouders medewerkers en anderen, die voor de school werkzaam zijn, gedrag wordt vertoond dat als onacceptabel wordt gezien, zal degene hierop worden aangesproken. Ondanks alle goede bedoelingen, de alertheid, de zorgvuldigheid die we met z'n allen betrachten, kan er toch iets mis gaan. De ervaring leert dat de meeste klachten in goed overleg kunnen worden opgelost. Mocht het gebeuren dat dit onverhoopt toch niet lukt dan kan de klachtenprocedure in werking worden gesteld.

De volledige klachtenprocedure ligt ter inzage op school.

Bij klachten van ouders en leerlingen over de schoolsituatie, waarbij mogelijk sprake is van ontucht, aanranding of een ander zedendelict door een medewerker is de school wettelijk verplicht het bevoegd gezag te informeren. Vervolgens is het bevoegd gezag verplicht aangifte te doen bij politie/justitie (zie ook punt 6.4.9).

6.8 Klokkenluiderregeling

De regeling inzake het omgaan met een ernstig vermoeden van een misstand wordt toegepast alleen dan wanneer de binnengekomen klacht of misstand niet afgehandeld kan worden volgens de bestaande klachtenregeling. **(zie ook op SOOOG website: Integriteitcode, klachtenregeling, klokkenluidersregeling, gedragscode).**

6.9 Nazorg

Agressie-of geweldsdelicten kunnen een grote impact hebben op zowel het slachtoffer als op andere personen die bij het gebeuren betrokken waren. Door adequate opvang kunnen de gevolgen beperkt worden. Wij zullen in dergelijke situaties handelen conform het **protocol "Opvang bij ernstige incidenten"**. (nog in concept bij SOOOG)

7. School en omgaan met ingrijpende incidenten

7.1 Conflicthantering

Als er irritaties ontstaan in de onderlinge samenwerking tussen medewerkers op school, dan is het de plicht van beide partijen hier adequaat mee om te gaan. Conflicten moeten direct bespreekbaar gemaakt worden. Lukt dit niet dan is de schoolleiding de eerst aangewezen partij om het conflict bespreekbaar te maken en, indien mogelijk, tot een voor iedereen aanvaardbare oplossing te komen.

Als het conflict niet oplosbaar is op schoolniveau dan zal de schoolleiding dit melden bij het College van Bestuur. Het college van Bestuur zal zich dan beraden op de te nemen maatregelen.

Het is niet correct als een medewerker die betrokken is bij een conflict met andere medewerkers zich daarover uit tegenover derden binnen de school om te voorkomen dat er een loyaliteitsprobleem ontstaat. Hierdoor kan een negatieve stemming ontstaan die niet bijdraagt aan een professionele schoolcultuur. Een dergelijke houding wordt ook verwacht van medewerkers, indien er sprake is van een conflict waarbij ouders/leerlingen betrokken zijn.

7.2 Opvang bij ernstige incidenten

Op het moment dat een ernstig incident of schokkende gebeurtenis heeft plaatsgevonden met een leerling of medewerker als slachtoffer, wordt onmiddellijk de schoolleiding geïnformeerd. Afhankelijk van de eerst van de situatie wordt een en ander ook gemeld bij het bevoegd gezag.

Indien er sprake is van een incident of een schokkende gebeurtenis wordt gehandeld conform:

- ***Protocol voor opvang medewerkers bij ernstige incidenten***
- ***Protocol voor opvang leerlingen bij ernstige situaties*** (nog in concept bij SOOOG)

In dergelijke situaties is er altijd sprake dossiervorming d.m.v. van registratie van het incident.

7.3 Omgaan met een ernstig (verkeers) ongeval binnen de school of de directe schoolomgeving

Als er sprake is van een (verkeers) ongeval handelen we als volgt:

- Inschakelen van hulpdiensten.
- Opvang van degene die het ongeval meldt en de eventuele getuigen.
- Overdracht van de melding aan de schoolleiding en BHV'er

Daarna zijn in willekeurige volgorde de volgende stappen van belang:

- Het verifiëren van de omstandigheden waaronder het ongeval plaatsvond.
- Het team op de hoogte brengen , ook de medewerkers die op dat tijdstip niet aanwezig zijn.
- Nagaan of verder iedereen op school is die er moet zijn.
- Leerlingen die mogelijk nog op de plaats van het ongeval zijn, opvangen.
- Tot nader order er zorg voor dragen dat het bericht van het ongeval nog niet naar buiten wordt gebracht.
- Contact zoeken met de familie.
- Zorgen voor telefonische bereikbaarheid van de school.
- Indien noodzakelijk bureau slachtofferhulp inschakelen.

7.4 Onderwijs aan zieke leerlingen

Als blijkt dat een leerling van onze school door ziekte (anders dan enkele dagen afwezigheid) niet naar school kan komen, is het van groot belang om de gevolgen hiervan ten aanzien van het onderwijsleerproces goed te begeleiden. Minstens zo belangrijk vinden wij, dat het kind in die specifieke situatie goed contact blijft houden met de leerlingen uit zijn/haar groep, de groepsleerkracht en overige bij de school betrokkenen.

7.5 Het omgaan met ernstige ziekte en overlijden van een leerling, medewerker of ouder

Als een leerling, medewerker of ouder van onze school wordt geconfronteerd met een levensbedreigende ziekte die uiteindelijk overlijden tot gevolg heeft, of bij een onverwacht overlijden willen wij de verschillende fasen in dat proces zorgvuldig begeleiden voor alle betrokken leerlingen en volwassenen. Er wordt in een dergelijke situatie een begeleidingsteam samengesteld dat alle activiteiten coördineert en aanstuurt. Het begeleidingsteam bestaat uit een directielid, de groepsleerkracht en de Interne Begeleider.

8 De school en het digitale contactcentrum

8.1 Computergebruik

Kinderen maken gebruik van internet ter verrijking van het onderwijs: om informatie te zoeken, contacten te leggen met leerlingen van andere scholen en deskundigen te kunnen raadplegen. De software die in ontwikkeling is verwijst meer en meer naar internetsites voor aanvullend, actueel en alternatief materiaal. Internetactiviteiten worden hiermee steeds meer onderdeel van methodes en leergangen. De software bij methodes kan in de toekomst door kinderen ook via internet benaderd worden.

8.2 Internet

Internet heeft een niet weg te denken plaats binnen het maatschappelijk verkeer. Dit is zeker ook van toepassing binnen de onderwijssituatie en geldt voor leerling en medewerkers. In principe hebben alle leerlingen en medewerkers toegang tot het internet. Deze internetactiviteiten hebben binnen de schoolsituatie een duidelijke onderwijs-gerelateerde relatie.

10 Internetafspraken met leerlingen

1. Ik mag op internet alleen mijn voornaam gebruiken. Ik geef anderen geen persoonlijke gegevens zoals mijn adres, mijn telefoonnummer, mijn emailadres of het adres van mijn ouders of van andere bekenden.
2. Ik ga meteen naar mijn leerkracht of mijn ouders als ik op internet hele vervelende informatie tegenkom.
3. Ik maak nooit een afspraak met iemand, die ik op internet ben tegengekomen, om hem/haar in het echt te ontmoeten.
4. Ik stuur via het internet geen foto's van mezelf of anderen aan onbekenden.
5. Ik reageer niet op vervelende berichten. Als het hele gemene dingen zijn, waarschuw ik meteen mijn leerkracht of mijn ouders.
6. Als ik aan het e-mailen ben, zal ik me netjes gedragen. Mijn taalgebruik is een goede reclame voor mijzelf en voor onze school. Chatten onder schooltijd mag niet.
7. Als ik een e-mailbericht ontvang van een persoon die ik niet ken, meld ik dit aan de juffrouw of meester.
8. Ik verstuur nooit iets aan onbekenden zonder toestemming.
9. Ik download nooit iets zonder toestemming.
10. Ik maak mijzelf zonder toestemming nooit ergens lid van.
kijk ook op [kennisnet](#)

Leerkrachten en/of hun assistenten letten op ongewenste gedragingen van leerlingen op internet!

Gedragsafspraken met leerkrachten:

1. Internet wordt gebruikt voor opbouwende educatieve doeleinden.
2. Sites die wij kinderen willen laten gebruiken worden eerst door de leerkracht bekeken.
3. Er worden geen sites bekeken die niet aan onze fatsoensnormen voldoen.*
4. Er wordt aan de kinderen uitgelegd, waarom zij bepaalde sites wel of niet mogen bekijken.
5. De leerkracht draagt zorg voor een omgeving waarin kinderen open kunnen vertellen wanneer zij op een ongewenste, onbedoelde site komen. Het is meestal immers niet hun schuld.
6. Regels en wetten met betrekking tot copyright worden in acht genomen.
7. Informatie die terug te voeren is op leerlingen mag niet op het openbare deel van het net terechtkomen.

8. Namen in combinatie met foto's van kinderen worden niet op het net gepubliceerd. In voorkomende gevallen alleen met toestemming van de ouders. Ook voor het publiceren van individuele foto's wordt eerst toestemming gevraagd.
9. Voor e-mail geldt ook het briefgeheim, maar op grond van pedagogische verantwoordelijkheid mogen de leerkrachten e-mail van leerlingen bekijken.
10. Leerkrachten en/of hun assistenten letten op ongewenste gedragingen van leerlingen op Internet!

*Indien de directie er reden toe ziet, kan deze inzicht vragen in het logbestand van de bezochte websites.

8.3 Veiligheid in beeld en geluid

Ouders/verzorgers geven toestemming voor gebruik van digitaal (foto)materiaal van hun kind of hun werk ten behoeve van de schoolwebsite. Op onze school geldt verder de regel dat geluid- en beeldopnamen in de school en het schoolplein alleen met instemming van betrokkenen mogen worden gemaakt. Beeld- en geluidsmateriaal dat onder schooltijd of tijdens schoolactiviteiten is opgenomen mag niet worden vertoond aan derden, tenzij hiervoor toestemming is verleend door de schoolleiding.

Het beeld- en geluidsmateriaal dat wordt ingezet ter verrijking van het onderwijs zal altijd een verantwoord aanbod zijn.

Incidenteel, in het kader van festiviteiten, kan er een aanbod zijn van dvd's die geen onderwijskundig doel hebben.

8.4 De schoolwebsite

De schoolwebsite is toegankelijk via www.obsletterwies.nl

De website is grotendeels opgebouwd uit informatie uit de schoolgids van obs Letterwies. Hierdoor is een bepaalde zekerheid verkregen dat de meest relevante informatie is goedgekeurd door de geledingen van de school. Aanvullende informatie, foto's worden geplaatst n.a.v. activiteiten in en buiten de school.

Werkwijze

Plaatsing van de recente informatie vindt in overleg met de webmaster plaats. In bepaalde gevallen kan eerst overlegd worden met diverse geledingen, voordat tot publicatie wordt

overgegaan. Leerkrachten, leerlingen of ouders die materiaal op de site willen plaatsen, kunnen dit op school inleveren. Leerkrachten kunnen zelf informatie plaatsen met een eigen log-in bij informatie eigen groep. Informatie aangeleverd door ouderraad en medezeggenschapsraad valt onder de verantwoordelijkheid van die organen. Ouders kunnen het fotoalbum inzien met een code, die ze aan het begin van het schooljaar ontvangen.

8.6 Mobiel telefoongebruik

Op onze school zijn we ons bewust van de toenemende mate waarin leerlingen, ouders en personeel gewend zijn geraakt aan het gebruik van mobiele telefoons en het altijd beschikbaar kunnen/willen zijn.

In principe maken we onder leestijd geen gebruik van de mobiele telefoon. Alleen in uitzonderlijke gevallen kan hiervoor ontheffing worden verleend in overleg met de directie.

8.7 Social media

De leerkrachten maken gebruik van een groepsapp, om bij calamiteiten elkaar snel te kunnen informeren.

8.8 Professioneel handelen medewerkers

Medewerkers zijn zich bewust van hun professionele werkhouding in relatie tot leerlingen en ouders. Dit geldt in de dagelijkse omgang, maar evenzeer ten aanzien van digitale contactmiddelen/social media.

Om deze reden gaan medewerkers zeer terughoudend (en in sommige gevallen helemaal niet) om met deze vormen van contactmomenten met leerlingen en ouders, zowel vanuit de schoolsituatie als vanuit de thuissituatie.

9 School en gezondheid

Scholen horen een gezonde leeromgeving te zijn. Leerlingen moeten kunnen opgroeien tot gezonde volwassenen. Gezondheid is een toestand van een zo optimaal mogelijk fysiek, mentaal en sociaal welbevinden.

9.1 EHBO voorzieningen

- EHBO koffer type A (uitgebreid) is aanwezig **in de personeelskamer**
- oranje hesjes liggen **op de blauwe brandslangkast bij ingang kleuters.**

9.2 Bedrijfshulpverlening (BHV)

Een aantal medewerkers heeft in de afgelopen jaren de opleiding BHV'er gevolgd en zijn daarvoor inmiddels gecertificeerd. Daardoor is gegarandeerd) dat er elke dag een BHV'er aanwezig is op school. BHV'ers krijgen jaarlijks een herhalingscursus. Daarnaast kunnen ook nieuwe medewerkers opgeleid worden tot BHV'er. Dit alles volgens de richtlijnen van de ARBO wetgeving.

9.3 Brandveiligheid

Brandblusapparatuur wordt jaarlijks gecontroleerd. Wij dragen er zorg voor dat in- en uitgangen, tussendeuren en ingangen van klaslokalen altijd vrij toegankelijk zijn. Daarnaast zorgen we ervoor dat brandslangen en blusapparatuur bereikbaar en gebruiksklaar zijn. Het hele gebouw is beveiligd met een goedgekeurd alarmsysteem, dat jaarlijks wordt gekeurd. De noodverlichting mag niet worden uitgeschakeld of aan het zicht onttrokken worden. Kabels, snoeren, feestverlichting, slingers .d. worden zodanig bevestigd dat ze geen gevaar opleveren.

9.4 Ontruimingsplan

Voor onverwachte (levens)bedreigende situaties waarbij een ontruiming van het schoolgebouw noodzakelijk is, hebben we een ontruimingsplan opgesteld. We oefenen het ontruimen volgens dit plan minimaal twee keer per jaar. De eerste keer wordt dit vooral aangekondigd; de tweede keer gebeurt dit onverwachts. Het ontruimen wordt ook op groepsniveau besproken en geoefend.

In alle gebruiksruidtes hangt een ontruimingsplan, waarop de route is aangegeven die gebruikt moet worden bij de ontruiming. In de klassenmap van elke groep is een leerlingenlijst met telefoonnummers aanwezig. Deze 'noodnummerlijst' bevat ook een tweede telefoonbereikbaarheid. Elke groepsleerkracht heeft de taak deze lijst in geval van ontruiming mee te nemen.

De ontruimingsoefeningen worden geëvalueerd door de BHV'ers. Zij rapporteren hun bevindingen aan de schoolleiding.

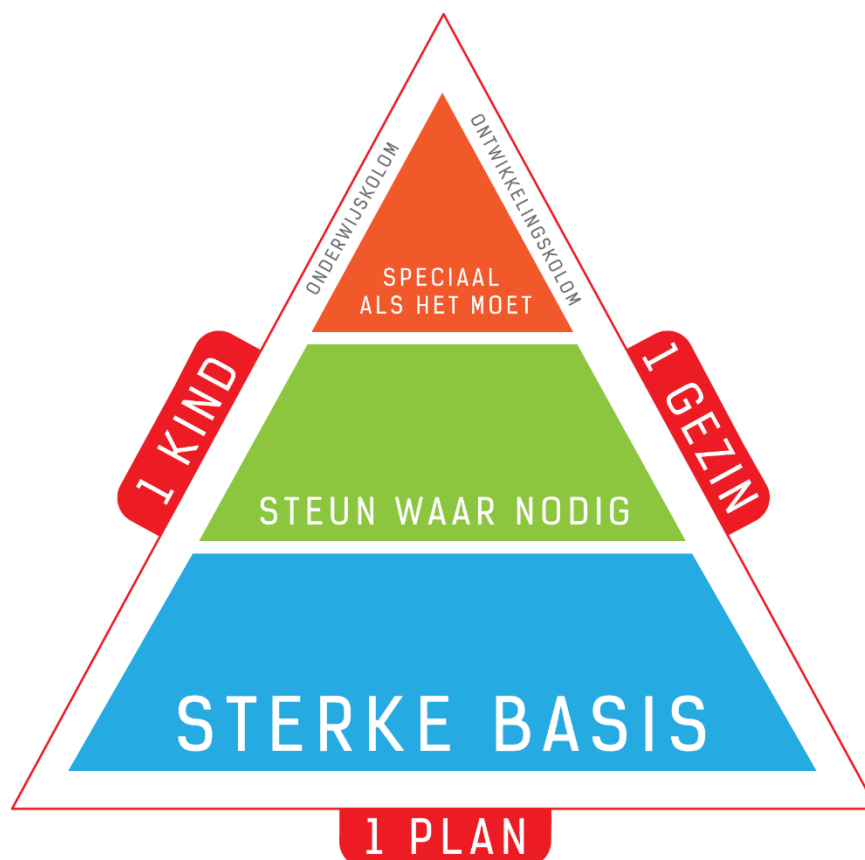
9.6 Medisch handelen/medicijngebruik

In geval van medisch handelen en medicijngebruik handelen we conform het protocol Medisch handelen/medicijngebruik. *(zie ook op de SOOOG site: "protocol medicijnverstrekking & medisch handelen op scholen")*

9.7 Jeugdgezondheidszorg

Doelstelling van de samenwerking met ketenpartners is te komen tot een sluitende aanpak voor overbelaste en in hun ontwikkeling en gezondheid bedreigde leerlingen.

Een belangrijke ontwikkeling in dit kader is de vorming van Centra voor Jeugd en Gezin en de transitie van de jeugdzorg naar de gemeenten, vastgelegd in de nieuwe Jeugdwet, die op 01-01-2015 is ingegaan. Vanaf dat moment werd de gemeente verantwoordelijk voor alle vormen van (jeugd)zorg. De school is verantwoordelijk voor het onderwijs; de gemeente voor de zorg. Maar als er sprake is van een gecombineerde zorg- en onderwijsbehoefte zullen scholen en gemeente hun aanpak op elkaar moeten afstemmen middels het principe van 1 kind - 1 gezin - 1 plan:

Ketenpartners voor onze school zijn naast de gemeente en het Centrum voor Jeugd en Gezin onder andere:

- Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) contactpersoon voor school is mevrouw A.Reezigt
- Instellingen voor Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) als Accare en Lentis Jonx
- Jeugdbescherming Noord
- Molendrift
- OCRN
- Algemeen en/of schoolmaatschappelijk werk
- Leerplicht(ambtenaar)
- Politie/jeugdagent
- Veilig Thuis
- Raad voor de Kinderbescherming
- Steunpunt Huiselijk Geweld

9.8 Besmettelijke ziekte

Op het moment dat er een besmettelijke ziekte geconstateerd wordt, dient er contact te worden opgenomen met de schoolleiding. Deze neemt dan, indien noodzakelijk, contact op met de GGD om verdere actie te ondernemen. Ook dienen, indien nodig, de ouders van de leerlingen die bij de desbetreffende leerling in de groep zitten op de hoogte te worden gesteld. De school behoudt zich het recht voor om in geval van twijfel de leerling naar huis te sturen. Dit geldt ook voor alle bij de school betrokken medewerkers.

9.9 Arbowetgeving

Een gezonde en veilige werkomgeving voor medewerkers en leerlingen is essentieel. Richtlijnen daarvoor zijn opgenomen in de Wet op de Arbeidsomstandigheden (Arbowet). Kern is de vierjaarlijkse RI&E, de risico-inventarisatie en –evaluatie. (***ter inzage op school***)

9.10 Ongevallenregistratie

Bij een ongeval (van een leerling of een personeelslid) dient hiervan melding te worden gemaakt bij de schoolleiding. Deze gegevens worden jaarlijks geïnventariseerd. Er is een meldingsformulier beschikbaar dat door de groepsleerkracht moet worden ingevuld bij incidenten zoals vallen/verwondingen, ongeval door toedoen van medeleerling(en), ongeval door toedoen van medewerker, weglopen/vermissing van leerling etc.

In het geval van ernstige incidenten en ongevallen zal ook altijd het CvB moeten worden ingelicht.

Indien er sprake is van een meldingsplichtig ongeval wordt dit gemeld aan de arbeidsinspectie. De school is meldingsplichtig als iemand door een ongeval op het werk blijvend letsel oploopt, in een ziekenhuis moet worden opgenomen, of overlijdt. Deze melding moet direct telefonisch gebeuren. Hiervoor is de Arbeidsinspectie 24 uur per dag bereikbaar. Het niet melden van een meldingsplichtig ongeval, kan met een hoge geldboete worden bestraft.

9.11 Ziekteverzuim

De werkgever is op grond van de Wet Verbetering Poortwachter en de Arbowet verantwoordelijk voor het verzuimbeleid en de verzuimbegeleiding. De Arbodienst verleent hierbij ondersteuning. Onder verzuimbeleid wordt verstaan: sturing van het proces gericht op het beheersen van het ziekteverzuim. Doel is verzuimbeheersing. Verzuimbegeleiding behelst alle activiteiten gericht op de begeleiding van zieke werknemers.

Het opstellen van een plan van aanpak tussen de zesde en achtste week van ziekte en het maken/evalueren van reïntegratieplannen is onderdeel van de procedure. Naast het door de school bijgehouden eigen registratiesysteem levert zowel administratiekantoor als Arbodienst zogenaamde 'kengetallen' aan. Deze kengetallen brengen school en werkgever op de hoogte van het 'gemiddelde ziekteverzuimpercentage', de 'gemiddelde ziekteverzuimduur' en de 'gemiddelde ziekmeldingsfrequentie'. *Een en ander wordt nader uitgewerkt in de bovenschoolse notitie Verzuimbeleid*

9.12 Ziekte/afwezigheid leerlingen

De afwezigheidsregistratie vindt plaats in ParnasSys. Indien er een zorgelijk beeld ontstaat, wordt contact opgenomen met de leerplichtambtenaar.

9.13 Leerplicht

Het belang van onderwijs is zo groot dat hiervoor de leerplicht is ingesteld. Iedereen is vanaf de leeftijd van vijf jaar t/m het schooljaar waarin hij/zij zestien wordt leerplichtig. De leerplichtambtenaar van de gemeente houdt toezicht op de naleving van de leerplichtwet. De schoolleiding is verplicht ongeoorloofd verzuim na meer dan 3 achtereenvolgende schooldagen te melden.

9.14 Verlofaanvraag/verzuimregistratie

Een verzoek voor extra verlof wegens gewichtige omstandigheden kan men vinden in de schoolgids. (bijlage 5) De schoolgids staat ook op de website. De directie moet hiervoor wel of niet akkoord geven.

9.15 Preventieve legionellabesmetting

Er vindt regelmatig inspectie plaats op school en in de gymzalen.

9.16 Gevaarlijke vloeistoffen

Gevaarlijke vloeistoffen (zoals b.v. terpentijn, verf of schoonmaakmiddelen) zijn zodanig opgeborgen dat leerlingen er niet bij kunnen komen. Wij streven daarnaast aan een milieuvriendelijke manier van afvoer van deze stoffen.

9.17 Eten en drinken bij pauzemomenten/traktatiebeleid

Tijdens de pauze mogen de leerlingen iets eten en drinken. Dit dient wel "verantwoord" te zijn. We hebben geen specifiek traktatiebeleid.

9.18 Roken, alcohol en drugs

SOOOG kiest voor een algemeen rookverbod in de schoolgebouwen en baseert zich hierbij op de volgende overwegingen:

- . Volwassenen zijn in hun gedrag een voorbeeld voor kinderen; het is verstandig op school niet de indruk te wekken dat roken "normaal" is.
- . Kinderen en volwassenen hebben bij blootstelling aan tabaksrook een verhoogd risico op ziekten, zoals kanker en hart- en vaatziekten.
- . Voor carapatiënten is blootstelling aan tabaksrook funest
- . In het basisonderwijs ontbreken meestal extra personeelskamers waar het roken toegestaan zou kunnen worden; want roken is bijvoorbeeld ook niet toegestaan in keukentjes, wc's, directiekamers en bergruimtes, omdat deze ook voor algemeen gebruik zijn bedoeld.
- . In openbare gebouwen geldt een rookverbod voor ruimten die algemeen toegankelijk zijn
- . De keuze voor een rookvrije school is praktisch eenvoudig uitvoerbaar; voor een schoolgebouw dat niet rookvrij is dienen allerlei regels overeengekomen te worden over rookplaatsen en het voorkomen van hinder voor kinderen volwassenen.

Voor wat betreft obs Letterwies is roken toegestaan op een daarvoor afgesproken plek buiten het schoolgebouw.

9.19 Hygiëne, schoonmaak van lokalen en schoolgebouw

De school wordt door een schoonmaakbedrijf volgens een vast rooster schoongemaakt.

De conciërge heeft een takenpakket, waarin ook schoonmaak- en onderhoudswerkzaamheden zijn opgenomen; iedere groepsleerkracht houdt zijn klas netjes op orde.

10 School en omgeving

10.1 Brengen/ophalen van leerlingen

De meeste kinderen komen te voet of met de fiets naar school. De straat aan de ingang van de school is een één-richtingsweg geworden uit veiligheidsoverwegingen.

10.2 Begeleiding bij excursies/schoolreizen

Aan het begin van het schooljaar wordt de ouderhulp geïnventariseerd. Hiervan is begeleiding bij excursies/schoolreizen ook een onderdeel. Per activiteit wordt bekeken welke ouders in aanmerking komen. Als er gebruik gemaakt moet worden van auto's, moeten deze ouders een inzittende verzekering hebben en bij jongere leerlingen wordt er gebruik gemaakt van kinderzitjes.

10.3 Surveillancebeleid buitenspelen

Er is altijd toezicht op het plein. We werken op obs Letterwies met een pleinrooster. Dit geldt ook voor de overblijf.

10.4 Organisatie van schoolactiviteiten

Dit gaat altijd onder begeleiding van leerkrachten en eventueel ouders.

10.5 Dieren in de school

Indien dit aan de orde is, bij een spreekbeurt of i.d., is het toegestaan dat er een dier meegenomen wordt naar school. We houden wel rekening met eventuele allergieën.

10.6 Speeltoestellen

Speeltoestellen worden bovenschools gecontroleerd. Logboeken worden bijgehouden.

10.7 Veiligheid bij bewegingsonderwijs

De toestellen in de gymzaal worden jaarlijks gecontroleerd.

10.8 Samenwerking wijkagent

Als er sprake is van bedreiging, wordt er contact opgenomen met de wijkagent, waarmee korte lijntjes zijn.

11 Borging sociale veiligheid

Borging van onze veiligheidsaanpak vraagt meer dan het vastleggen van regels en afspraken. Het realiseren van een sociaal veilige school vraagt er om dat het voortdurend leeft in de hoofden en het handelen van alle betrokkenen. Het vraagt wel om speciale aandacht, maar het is een integraal onderdeel van ons gehele schoolbeleid, de pedagogische aanpak, kwaliteitszorg, personeelsbeleid en schoolontwikkeling. Dat betekent voor ons dat werken aan sociale veiligheid een continu en cyclisch proces moet zijn in een lerende organisatie, met een sterk pedagogisch en waardengestuurd leiderschap en met betrokkenheid van iedereen in en om de school.

Ons doel is om sociale veiligheid tot een voortdurend punt van aandacht te maken, in alle werkprocessen binnen de school en met alle betrokkenen, waarin geleerd wordt van en met elkaar, waarin men weet waar men bij elkaar van op aan kan en waarin ervaringen en incidenten benut worden om van te leren. Daarmee wordt sociale veiligheid een integraal bestanddeel van de cycli van bijvoorbeeld school- en cultuurontwikkeling, kwaliteitszorg en personeelsbeleid.

Daarbij willen we o.a. voortdurend de volgende vragen aan de orde stellen:

- Is gewaarborgd dat het onderwerp sociale veiligheid regelmatig op de agenda staat en hoe leren we van elkaar?
- Hoe wordt sociale veiligheid een teamverantwoordelijkheid?
- Hoe willen we met elkaar leren van incidenten?
- Neemt de schoolleiding initiatieven om persoonlijke en pedagogische waarden met elkaar te bespreken?
- Worden op basis daarvan gezamenlijke afspraken gemaakt?
- Draagt de schoolleiding die waarden uit naar alle bij de school betrokkenen?
- Draagt het team deze waarden uit naar leerlingen en ouders?
- Worden er consequenties aan verbonden als medewerkers onze gezamenlijke visie, waarden en afspraken niet kunnen of willen uitdragen?
- Zijn de visie doelen en kernwaarden voor sociale veiligheid opgenomen in de pedagogische aanpak, de PDCA cyclus, het schoolplan, de schoolgids, het curriculum, personeelsbeleid, het professionaliseringsbeleid, de kwaliteitszorgsystematiek, strategische planvorming, enzovoort?

Door het formuleren van ijkpunten willen we zichtbaar maken hoe de school werkt aan het inbedden en levend krijgen van sociale veiligheid in het gehele proces van schoolontwikkeling. Deze ijkpunten kunnen we laten scoren door verschillende betrokkenen binnen de school.

11.1 IJkpunten sociale veiligheid

Hieronder geven we een opsomming van ijkpunten voor het proces van borging van sociale veiligheid:

Bij ons op school:

Is sociale veiligheid een continu proces van leren en verbeteren.

Huidig niveau						Gewenst niveau					
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Kennen wij onze sterke kanten en onze verbeterpunten met betrekking tot sociale veiligheid.

Huidig niveau						Gewenst niveau					
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Wordt regelmatig kennis en ervaring uitgewisseld in het team met betrekking tot sociale veiligheid.

Huidig niveau						Gewenst niveau					
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Wordt regelmatig met ouders gesproken over (versterking van) de sociale veiligheid

Huidig niveau						Gewenst niveau					
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zijn teamleden bereid en in staat om elkaar vragen te stellen, verhalen te vertellen en eigen denkkaders over sociale veiligheid ter discussie te stellen.

Huidig niveau						Gewenst niveau					
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Kennen teamleden elkaars kwaliteiten en capaciteiten met betrekking tot sociale veiligheid en optreden bij onveilige situaties.

Huidig niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Kan ieder teamlid altijd terugvallen op een collega bij grensoverschrijdend gedrag of onveilige situaties

Huidig niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Wordt regelmatig geïnventariseerd welke incidenten zich hebben voorgedaan in de school en wordt gezamenlijk besproken hoe die in het vervolg voorkomen of effectiever aangepakt kunnen worden.

Huidig niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Wordt in de lessen regelmatig met leerlingen gepraat over veiligheid op school.

Huidig niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Wordt regelmatig met de ouders gesproken over de sociale veiligheid op school.

Huidig niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Worden ouders mede verantwoordelijk gemaakt voor de sociale veiligheid op school.

Huidig niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

Is beleid gebaseerd op het leren van incidenten en de veiligheidsbeleving van leerlingen, medewerkers en ouders.

Huidig niveau

1 2 3 4 5

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

0 0 0 0 0

Wordt het schoolbeleid sterk gestuurd vanuit onderwijskundige principes waarvan veiligheid een belangrijk onderdeel uitmaakt.

Huidig niveau

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

0 0 0 0 0

Wordt voortduren gewerkt aan het bereiken van gedeelde waarden en normen onder schoolleiding en medewerkers.

Huidig niveau

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

0 0 0 0 0

Worden de gedeelde waarden en normen systematisch uitgedragen in schoolbeleid en klassenpraktijk en spreekt men elkaar erop aan.

Huidig niveau

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

0 0 0 0 0

Is er sprake van gedeeld leiderschap tussen schoolleiding en medewerkers.

Huidig niveau

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

0 0 0 0 0

Worden de kwaliteiten van alle medewerkers benut in het versterken van de veiligheid en pedagogische kwaliteit.

Huidig niveau

Gewenst niveau

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

0 0 0 0 0

0 0 0 0 0

11.2 Toetsing van ijkpunten

Toetsing van onze ijkpunten vindt o.a. plaats aan de hand van:

- De onderwijsinhoudelijk teamvergaderingen (zie jaarlijkse planning)
- Het functioneringsgesprek
- Evaluatie aan de hand van het kwaliteitsinstrument
- Toezichtkader inspectie
- Verantwoording a.d.h.v. het schooljaarverslag
- Vergaderingen van mr en or
- De voortgangsgesprekken met bevoegd gezag
- De oudergesprekken
- Ouderavonden (minimaal twee keer per jaar)
- Tevredenheidonderzoeken
- Afname van een jaarlijkse veiligheidsscan